

ONDERWIJSHUISVESTING

Het OOGO passend onderwijs is iets anders dan het OOGO onderwijshuisvesting. Het OOGO onderwijshuisvesting blijft als vanouds functioneren. Huisvesting is allereerst een lokale aangelegenheid (hoewel het speciaal- en voortgezet onderwijs doorgaans een regiofunctie vervullen).

In het OOGO onderwijshuisvesting zijn op lokaal niveau veelal meerjarige afspraken tussen gemeenten en schoolbesturen gemaakt, bijvoorbeeld in de vorm van een Integraal Huisvestings Plan (IHP). In het OOGO passend onderwijs kan over de onderwijshuisvesting worden gesproken maar uiteindelijk moeten aanvragen voor huisvesting op gemeenteniveau worden ingediend en beoordeeld.

Gemeenten ontvangen via het Gemeentefonds een jaarlijkse vergoeding voor de onderwijshuisvesting, zowel voor het basis-, speciaal als voortgezet onderwijs. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de scholen in hun gemeenten. De Wet Passend Onderwijs heeft geen wijzigingen aangebracht op het onderdeel onderwijshuisvesting. De huisvestingsvoorzieningen die het schoolbestuur kan aanvragen blijven dus ongewijzigd.

De bekostiging van schoolgebouwen is al bijna twee decennia een verantwoordelijkheid van gemeenten. Vóór die tijd was de rijksoverheid daarvoor verantwoordelijk en ontving het Rijk van gemeenten aanvragen voor nieuwbouw van scholen. Vanaf 1997 hebben gemeenten een zorgplicht, zij dienen zorg te dragen voor de voorzieningen in de huisvesting op het grondgebied van de gemeente.¹ In het huidige stelsel zijn gemeenten wettelijk verplicht om een bekostigingsplafond in te stellen waarmee redelijkerwijs kan worden voldaan aan de huisvestingsverplichting. Zij zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van nieuwe schoolgebouwen, uitbreiding(en), ingebruikname van bestaande schoolgebouwen, huur tijdelijke huisvesting, herstel constructiefouten, terrein en aanschaf van eerste meubilair en leermiddelen.² Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de realisatie van gebouwen en de instandhouding ervan, inclusief binnen – en buitenonderhoud, schoonmaak en aanpassingen.³ In de afgelopen periode hebben gemeenten en schoolbesturen in die

---

¹ WPO, WVO, WEC (resp. artikel 91, 76B, 89)

² Daarnaast behoort ook de bekostiging van voorzieningen voor bewegingsonderwijs tot de zorgplicht van gemeenten.

³ Vanaf 1 januari 2015 geldt dat ook voor het basis- en (voortgezet) speciaal onderwijs.

constellatie gezamenlijk en adequaat gezorgd voor goede schoolgebouwen en het onderhoud daarvan en vormde onderwijshuisvesting een belangrijke pijler van het lokale onderwijsbeleid.⁴

Vrij recent is een aantal ontwikkelingen in gang gezet die de relatie tussen gemeenten en schoolbesturen onder druk zetten. Zo zijn er budgettaire maatregelen genomen die de speelruimte van gemeenten op het dossier onderwijshuisvesting inperken.⁵

- Het budget voor onderhoud en aanpassing van scholen in het primair onderwijs (€ 158,8 miljoen) is 1 januari 2015 via de lumpsumbekostiging naar de schoolbesturen gegaan;
- er vindt in 2015 een generieke korting (van € 256 miljoen) op het gemeentefonds plaats op onderwijshuisvesting die eveneens naar schoolbesturen gaat;
- er heeft in mei 2014 op basis van de uitgaven in 2010 in het kader van periodiek onderhoud Gemeentefonds een herverdeling over de clusters plaatsgevonden, waarbij voor 2015 ruim € 300 miljoen uit het cluster educatie is herverdeeld naar andere clusters van het Gemeentefonds.

Tegelijkertijd groeit de behoefte aan het verhogen van de kwaliteit van schoolgebouwen. Er zijn de afgelopen jaren door externe organisaties kwaliteitseisen geformuleerd op het vlak van eigentijds onderwijs, luchtkwaliteit, energiezuinigheid en multifunctionaliteit van schoolgebouwen. Daarnaast dienen zich nieuwe uitdagingen aan, waaronder de aanpak van leegstand als gevolg van bevolkingskrimp en een goede spreiding en toegankelijkheid van onderwijsvoorzieningen. De komende periode wordt daaraan mogelijk nog de richtingvrije planning van scholen toegevoegd.

De gevolgen van de invoering Passend Onderwijs voor de onderwijshuisvesting laat zich waarschijnlijk pas op langere termijn overzien. Het zou zo kunnen zijn dat:

- SO-scholen allengs krimpen. Bijvoorbeeld als gevolg van de verevening van de middelen of scholen meer leerlingen houden die vroeger zouden zijn doorverwezen. Hierdoor kan mogelijk leegstand optreden.
- Ook kunnen basisscholen licht gaan groeien, waardoor daar meer ruimte nodig is
- Meer scholen toegankelijk gemaakt moeten worden voor leerlingen met fysieke beperkingen.
- Nieuwe ‘tussenvoorzieningen’ specifieke eisen stellen aan ruimtes in de school

---

⁴ Zie o.a. *Onderzoek Huisvesting in het VO*. Regioplan, 2009. *Bouwen om inhoud. Onderwijshuisvesting op de LEA*. Oberon, 2011

⁵ Voor toelichting zie: <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/onderwijs/onderwijshuisvesting/nieuws/veranderingen-in-de-onderwijshuisvesting-per-2015>

- Extra voorzieningen nodig zijn in scholen wanneer jeugdzorg meer in scholen zelf actief is.
- Er meer voorzieningen nodig zijn voor meer gedifferentieerd lesgeven
- Er behoefte is aan flexibeler bouwen, niet alleen wat betreft aantal leerlingen (krimp) maar ook kwalitatief (wat is nodig om leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften goed onderwijs te bieden?)
- Er naast traditionele klasklokken meer behoefte is aan andere ruimtes (spreekkamers, flexplekken, kleinere of juist grotere lokalen, flexibele ruimtes, enz.)

In de huidige wettelijke regeling is geen voorziening opgenomen voor het aanpassen van een school als gevolg van de uitvoering Passend Onderwijs, bijvoorbeeld het realiseren van een time out ruimte.

Ook kan een aanvraag voor het basisonderwijs ten behoeve van leerlingen die tot nu toe naar het speciaal onderwijs gingen, door de gemeente worden afgewezen. Denk bijvoorbeeld aan het uitbreiden van een basisschool met een lokaal voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en voorheen onder een aanvraag van een school voor speciaal onderwijs meer m² bvo zouden krijgen. In dit voorbeeld krijgt de school allen de m² volgens de normering voor het basisonderwijs.